

UN PROJECTE DE LLEI REGULARÀ L'EUTANÀSIA

La mort dolça sense condemna amarga

El senador Cesáreo Rodríguez Aguilera ha fet l'esborrany del projecte de llei que garantirà la decisió dels malalts que vulguin morir dignament. L'eutanàsia, per tant, deixarà de ser considerada un delictes penal.

Eduard Company

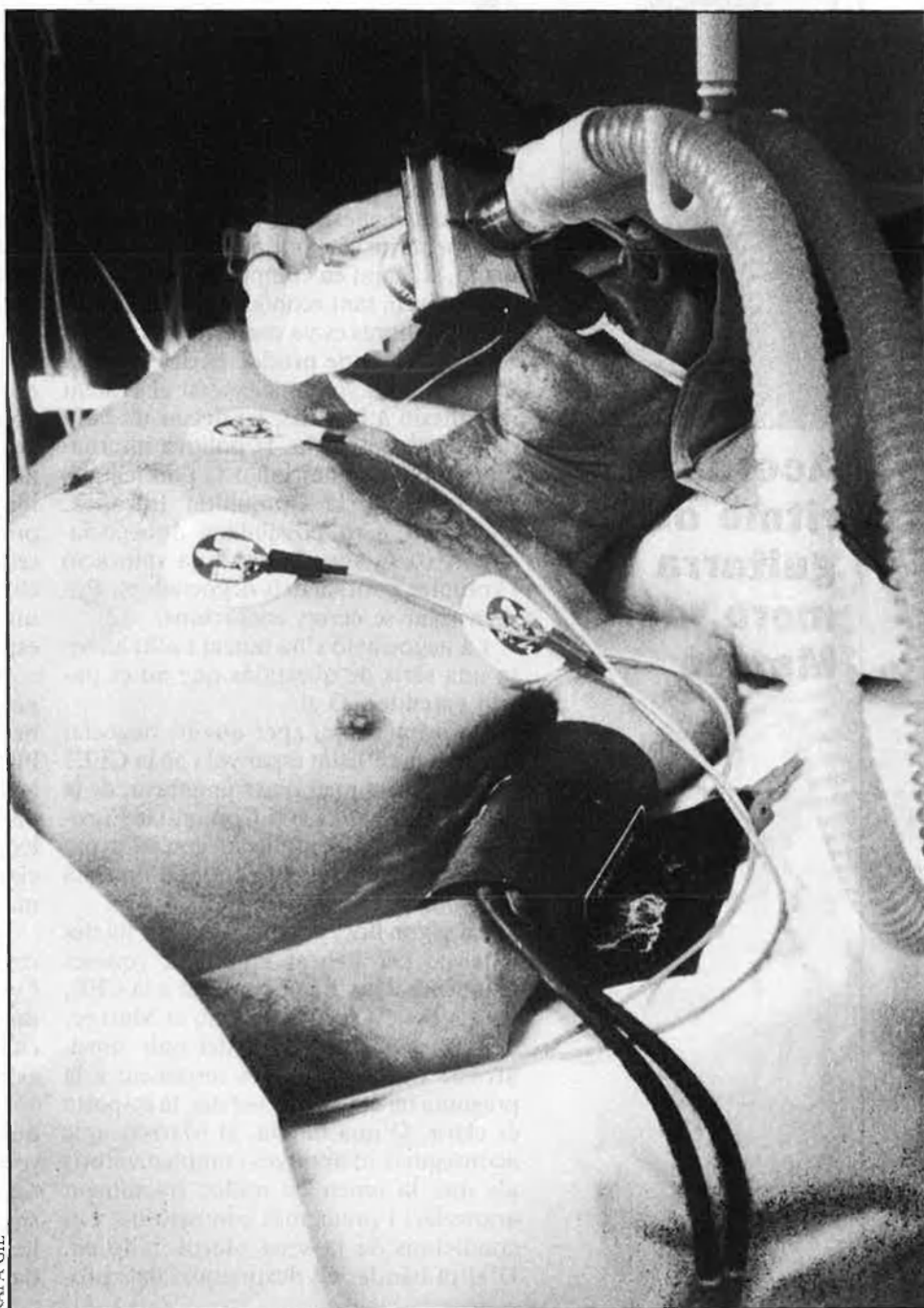
Fa més d'una desena d'anys, el general Franco va entrar en agonia, estat en què se'l va mantenir artificialment durant un bon grapat de dies. Fins i tot els seus més acèrrims enemics van considerar aquell allargassat trànsit com una aberració. Per contra, l'alcalde de Madrid, el professor Tierno Galvan, obeint al seu desig exprés, va morir sense la utilització dels artificis mèdics que es van emprar amb el dictador. És, aquest, l'exemple usat més freqüentment per diferenciar el que es considera com a mort indigna i mort digna. Per extensió —o aplicació—, es parla, aleshores, d'eutanàsia.

D'exemples com l'esmentat, se'n podrien explicar molts. Des dels més internacionals, com el cas d'Ann Karen Quinlan, que va passar-se més de deu anys en estat de coma, malgrat que se li van retirar els aparells mèdics que la mantenien en vida i que, per a sorpresa de tots, encara no va morir; fins als més pròxims, en temps i espai, com va succeir amb la nena Mercedes Rodríguez, de Bilbao, que tot i néixer amb malalties incurables, va viure els seus dos anys i mig d'hospital en hospital, a les sales de vigilància intensiva. Passant, també, pels exemples anecdòtics, com el d'Ingrid Frank, jove alemanya, tetraplègica a causa d'un accident, que va prendre's una dosi mortal de cianur davant d'una càmera de vídeo; o per d'altres especialment dramàtics, com el de l'actriu Azucena Hernández, que fa poques setmanes declarava a una revista del cor que sols desitjava morir, ancorada de per vida en un llit a causa, també, d'una accidental tetraplègia.

Eutanàsia, etimològicament, significa *mort dolça*. L'ús popular de la paraula, no obstant això, li ha atorgat *La persona moribunda, i més si està inconscient perd, la llibertat d'elecció.*

una sèrie de connotacions que sovint no s'ajusten a la realitat. Tanmateix, sembla que, per implícita convenció, s'ha acordat definir el terme com a *mort digna*. La controvèrsia, però, s'enceta quan es tracta de delimitar què s'entén per dignitat, ja que el mot inclou, en l'acció que ens ocupa, unes certes valoracions, i les valoracions depenen d'una ètica, que és subjectiva.

Per tant, arribar en aquest punt a un consens és extremadament difícil. I legislar el consens, cas que es donés, una font inegotable de polèmica.

RAFA GIL

Tanmateix, on sembla que sí que hi ha una mica més de concordança és en la delimitació de les classes d'eutanàsia. Genèricament, podrien dividir-se en tres tipus. L'eutanàsia activa, que és la que requereix la voluntat i l'acte de posar fi a la vida, sovint efectuat per terceres persones, metges o familiars, a un malalt terminal a fi i efecte d'estalviar-li sofriments, i considerat com a delicte. L'eutanàsia passiva, que consisteix a no allargar la vida d'un malalt desnonat mitjançant l'ús d'aparells mèdics, avui dia tecnològicament molt avançats. I l'eutanàsia voluntària, que és aquella en què el malalt ha determinat de forma explícita que no es prolongui la seva agonia.

En l'actualitat, però, qui té la paraula pel mànec, quant a decidir sobre com s'ha de produir el decés d'un malalt terminal, són els metges. A ells correspon la determinació d'aplicar les mesures terapèutiques que estimin convenientes per tal de mantenir en vida el pacient agònic, o bé deixar que la naturalesa segueixi el seu curs fatal sense fer servir elements tecnològics d'inútils efectes. Per tant, així les coses, la persona moribunda, i més si està inconscient, perd la seva llibertat d'elecció, i el major o menor sofriment del traspass depèn del facultatiu que li ha tocat en sort. Dificil tasca, doncs, per al metge, coaccionat pel seu deure professional i ètic, i per una legislació freda

i obsoleta, que està bastant allunyada de la realitat a causa de l'avanç dels mètodes moderns de sostenir la vida artificialment.

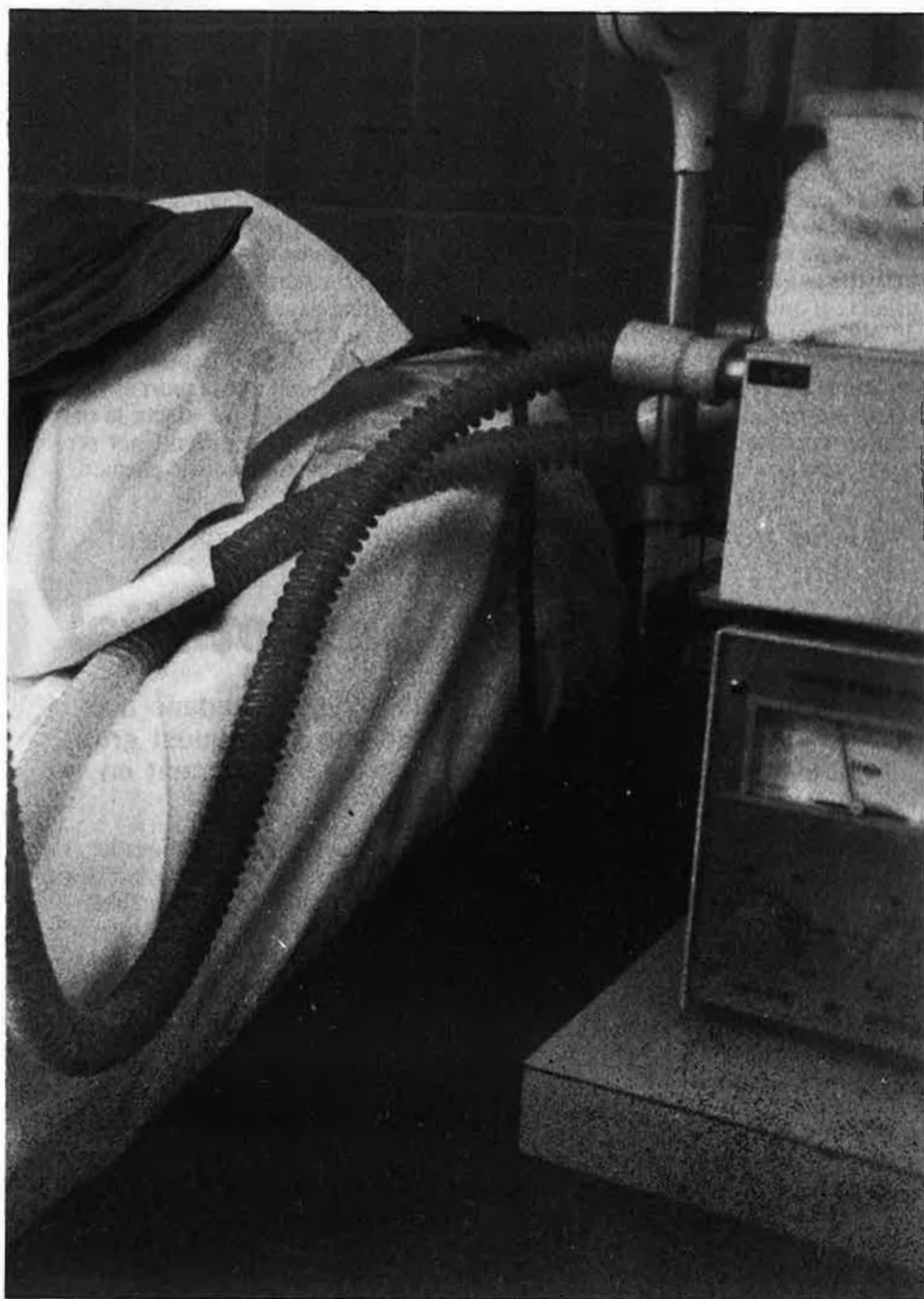
El projecte de llei arriba

Davant del conflicte sobre l'eutanàsia, que pel fet d'incloure sofriment i mort es fa sovint dramàtic, i a causa d'una inexistente legislació concreta, l'opuscle que el Departament de Sanitat de la Generalitat de Catalunya va editar fa dos anys, *Drets dels malalts* —que han anat desapareixent dels hospitals—, ha esdevingut del tot insuficient. És d'imaginar que, conscient d'aquest buit legal, que no penal, el senador socialista Cesáreo Rodríguez Aguilera, a iniciativa pròpia, encetés un estudi sobre el que hauria de ser la llei que regulés l'eutanàsia a l'Estat espanyol, l'esborrany del qual està, en l'actualitat, pràcticament enllestit.

Segons Rodríguez Aguilera, «l'eutanàsia és un tema viu i que cal afrontar. L'esborrany del projecte de llei en què he estat treballant es basa, fonamentalment, en la reivindicació del dret que té tota persona amb capacitat jurídica plena —això exclou els menors d'edat i les persones no capacitades mentalment— a disposar lliurement del seu propi cos». La manifestació d'aquest dret, d'acord amb el que exposa el senador socialista, passa per dues premisses indispensables, com són el reconeixement de l'anomenat «testament vital» com a document que vinculi legalment terceres persones, i la despenalització, en determinades circumstàncies, dels col·laboradors del malalt en la pràctica de l'eutanàsia.

L'esborrany del projecte de llei que reguli l'eutanàsia ha tingut molt en compte el model de legislació que impera als països de la Comunitat Econòmica Europea. Rodríguez Aguilera afirma que coneix «el estudis duts a terme sobre la mort digna a Europa i als Estats Units, i la fórmula que es fa servir en l'esborrany del d'aquí és bastant similar. Sí, ja sé que hi ha països europeus on sembla que les lleis deixin una porta oberta a l'eutanàsia activa, el que passa és que jo, i ara parlo a títol personal, no crec que hi hagi gaire diferència entre l'eutanàsia activa i l'eutanàsia passiva; si més no, un terme i l'altre no poden delimitar-se amb exactitud, i per consegüent hi ha punts de concordança entre tots dos, i no se sap ben bé, a vegades, de quina d'aquestes classes d'eutanàsia s'està parlant».

«De tota manera —diu el senador socialista—, durant el temps que he es-

tat treballant en l'esborrany, he donat conferències, he assistit a taules rodones, he participat en debats, i inclús he anat a programes de ràdio en els quals després s'ha fet una petita enquesta als oïdors, i la majoria de les persones que telefonaven, per no dir que gairebé totes, es van manifestar a favor del projecte de llei. Això, i la reacció general de la gent amb què he anat parlant, em fa pensar que l'esborrany tindrà una bona acollida». Pel que fa a les acusacions de nazisme que ha rebut per part de certs sectors socials; la regulació de l'eutanàsia, a causa del document que Adolf Hitler va signar-hi a favor, l'any 39, Cesáreo Rodríguez Aguilera titlla aquest argument d'«imbecilitat, ja que confonen l'eutanàsia amb l'eugenèsia, que és el que van cometre els nazis i que per descomptat no té res a veure amb el tema que ens ocupa».

Rodríguez Aguilera té l'esperança que l'esborrany del projecte de llei esdevingui ja projecte de llei abans que finalitzi la present legislatura.

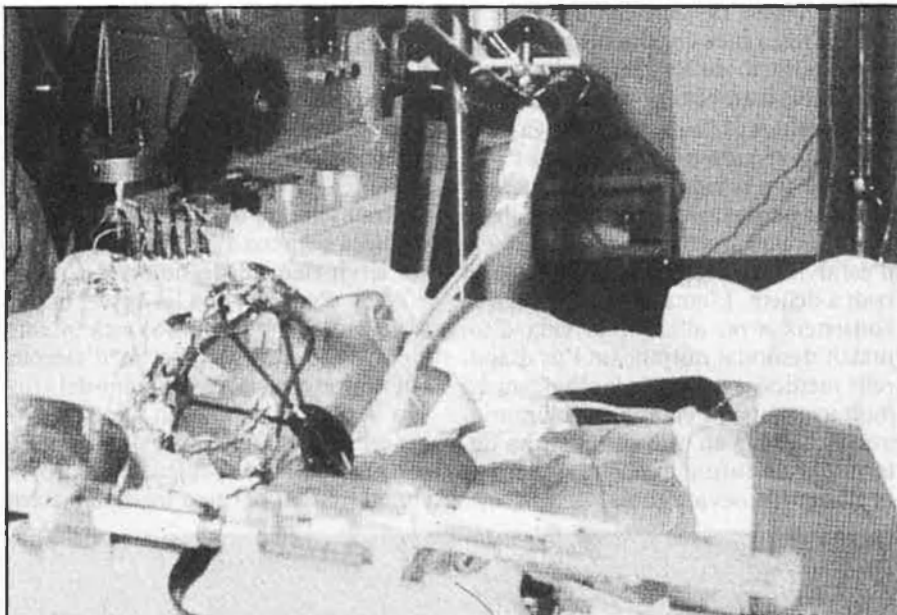
Eutanàsia i suïcidi

En la majoria dels països occidentals la llibertat és considerada un valor absolut, i en tant que aquesta premissa s'eixampla, també l'elecció del propi destí es té com a dret essencial de la persona. Lògicament, en prevaler aquest plantejament sobre la vida entesa com a valor categòric, en les legislacions respectives, l'eutanàsia és una acció despenalitzada i, fins a cert punt, admesa.

A l'Estat espanyol, la influència catòlica junt amb les reticències sobre la mort, un gran tabú social, fan que els termes s'inverteixin, i que la vida tingui preponderància sobre qualsevol altre valor humà. En conseqüència, la legislació espanyola condemna l'eutanàsia, actualment, amb penes equiparables a les d'un homicidi.

L'article 409 del Codi Penal castiga amb presó menor —amb penes que oscil·len entre sis i dotze anys de reclusió— qui ajudi algú a suïcidar-se, i amb presó major —de dotze a vint anys— si l'ajuda al suïcidi es converteix en execució.

No obstant, cal observar la contradicció que suposa el fet que, ara com ara, estigui despenalitzat el suïcidi, conseqüència de la laïcització de la societat democràtica actual, i que l'ajuda per dur-lo a terme continuï encara sent punible. S'imposa, doncs, la diferenciació del que és purament l'auxili —el cas, amb molts matisos, del que podria ser l'eutanàsia—, i l'acte d'inducció al suïcidi, lògicament penable.

Imatge patètica del general Franco agonitzant i mantingut en vida artificialment per interès d'alguns polítics i poders de l'estat franquista.

L'esborrany del projecte de llei de l'eutanàsia, a part de la modificació de l'article 409 del Codi Penal esmentat, empara els seus arguments en dos articles de la Constitució Espanyola. El primer, el quinze, que reconeix el dret de tot ciutadà a una vida digna, exempt, sota cap raó, de ser sotmès a tortura o tracte inhumà o degradant; i el divuit, que garanteix el dret a la intimitat personal. Es té en compte, doncs, que en el primer cas hi ha algu-

nes mesures terapèutiques que atempten directament a la dignitat de la vida, sobretot si s'està a les acaballes d'aquesta, i també al possible tracte inhumà que pot rebre un malalt terminal, indefens davant de les decisions mèdiques que puguin ocasionar-li dolor i patiment inútil i evitable. I, en el segon, es té present que la mort és una experiència personal que afecta la intimitat de l'individu, que no pot ser vulnerada per cap intromissió aliena. □

QUATRE ANYS DE L'ASSOCIACIÓ PEL DRET A MORIR DIGNAMENT
I «TESTAMENT VITAL»

Morir dignament, un dret vital

Una entitat nova recull les aspiracions dels ciutadans que desitgin una mort digna. Un dels recursos que aquest grup reclama és el «testament vital», reconegut legalment en altres països.

Jordi Peix

Per la mòdica quantitat d'unes dues mil pessetes anuals, qualsevol ciutadà de l'Estat espanyol pot associar-se a l'ADMD, sigles que corresponen a l'Associació pel Dret a Morir Dignament, que compta, en l'actualitat, amb més de dos-cents vint socis.

Els antecedents d'aquesta associació es remunten a bastant de temps enre, encara que, com és fàcilment endevinable, el grup que va iniciar la croada per la *mort digna* va ser estranger, britànic. Es tracta d'«Exit», existent des de 1935, tot i que tingué el seu màxim esplendor quan l'escriptor anglès

d'origen hongarès, Arthur Koestler, i la seva esposa, membres d'«Exit» («Eixida», de traducció), van suïcidar-se, el 3 de març de 1983, en un acte acuradament preparat. Segons les enquestes, el setanta-dos per cent dels britànics donen suport a l'entitat pro-eutanàsia.

Enguany, hi ha vint-i-set associacions pel Dret a Morir Dignament arreu del món. A part de l'ADMD, aquests grups actuen a Suïssa, Suècia, Nova Zelanda, Japó, Índia, Holanda, Gran Bretanya, França, Estats Units, Dinamarca, Colòmbia, Canadà, Bèlgica, Alemanya i Sud-àfrica. Ací, l'Associació pel Dret a Morir Dignament